וּמִנַּיִן שֶׁאִשָּׁה נִקְנֵית לִבְעָלָהּ אַף בְּשָׁטָר. מִשִּׁיבָה הַבְּרַיְיתָא: וְרִין – קַל וְחוֹמֶר הוּא, וּמָה כֶּסֶף שֶׁאֵין מוֹצִיא אֶת הָאִשָּׁה מִרְשׁוּת בַּעְלָהּ, מַכְנִיס אוֹתָהּ לִרְשׁוּתוֹ, שְׁטָר שֶׁמּוֹצִיא אֶת הָאִשָּׁה מִבַּעְלָהּ, אֵינוֹ דִּין שֶׁמַּכְנִיס אוֹתָהּ אֵלָּא, דְּהַיְינוּ שֶׁתִּתְקַדֵּשׁ לוֹ בְּשָׁטָר. פּוֹרֶכֶת הַבְּרַיְיתָא: מָה לְּכֶסֶף שֶׁכֵּן פּוֹדִין בּוֹ הֶקְדֵּשׁ וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְלָכֵן הוּא מוֹעִיל בְּקִידּוּשִׁין, תֹּאמַר בִּשְׁטָר חוֹב שֶׁאֵין פּוֹדִין בּוֹ הֶקְדֵּשׁ וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי דִּכְתִיב 'וְנָתַן הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ', וְאֵין לְלַמֵּד שְׁטַר מִכֶּסֶף. הַבְּרַיְיתָא מְבִיאָה מִקּוֹר אַחֵר לְקִידּוּשֵׁי שְׁטַר: אָמַר קְרָא (דברים כד ב) 'וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר', מַקִּישׁ הַפְּסוּק הֲוָיָה – קִידּוּשִׁין, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְהָיְתָה', לְיִצִיאָה – לְגֵרוּשִׁין, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְיָצְאָה', מָה יְצִיאָה נַעֲשֵׂית בִּשְׁטָר – בְּגֵט, אַף הֲוָיָה נַמִּי בִּשְׁטָר. שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא: אִם כֵּן, וְאַקִּישׁ נַמִּי יְצִיאָה לַהֲוָיָה – נְקִישׁ גַּם גֵּרוּשִׁין לְקִידּוּשִׁין, מָה הֲוָיָה בְּכֶסֶף אַף יְצִיאָה בְּכֶסֶף, שכשם ששאשה מתקדשת בכסף כך תתגרש בכסף שהבעל יתן לה ויאמר 'התגרשי בר'. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: אָמַר אַבָּיֵי, אִם יְחוֹלוּ גַּם גֵּרוּשִׁין בְּכֶסֶף יֹאמְרוּ וְיִתְמְהוּ הַבְּרִיּוֹת, וְכִי כֶּסֶף מַכְנִיס וְכֶסֶף מוֹצִיא, וְסַנְיָגוֹר יַעֲשֶׂה קַטֵּיגוֹר, כלומר שלא יתכן שאותו דבר המועיל לקדש, יועיל גם לגרש.

מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: אִי הָכִי, לְגַבֵּי שְׁטָר נַמִּי יֵשׁ לוֹמַר שֶׁלֹּא יוֹעִיל לְקִידּוּשִׁין וּלְגֵרוּשִׁין, מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ וְכִי שְׁטָר מוֹצִיא שְׁטָר מַכְנִיס, וְקַטֵּיגוֹר יַעֲשֶׂה סַנְיָגוֹר. מִתְרֶצֶת הַגְּמָרָא: מִילֵּי דְּהַאי שְׁטָרָא לְחוּד וּמִילֵּי דְּהַאי שְׁטָרָא לְחוּד – אֵין לְדַמּוֹת אֶת הַשְּׁטָרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁבִּשְׁטַר קִידּוּשִׁין כָּתוּב לְשׁוֹן כְּנִיסָה, וּבְגֵט כָּתוּב לְשׁוֹן יְצִיאָה, וְאֵינָם דּוֹמִים כְּלָל זֶה לָזֶה. שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא: הָכָא נַמִּי – גַּם לְגַבֵּי קִנְיַן כֶּסֶף הַאי כַּסְפָּא לְחוּד וְהַאי כַּסְפָּא לְחוּד – שֶׁבִּכְסַף קִידּוּשִׁין הוּא אוֹמֵר לְשׁוֹן כְּנִיסָה, וּבְכֶסֶף גֵּרוּשִׁין הוּא אוֹמֵר לְשׁוֹן יְצִיאָה. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: מֵיכָא מֵיהָא חַד הוּא – בְּמִטְבֵּעַ עַצְמוֹ לֹא נִיכַּר הָאִם הוּא מוֹצִיא אוֹ מַכְנִיס, וְלָכֵן אֵין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ גַּם לְקִידּוּשִׁין וְגַם לְגֵרוּשִׁין.

הַגְּמָרָא מְבִיאָה טַעַם נוֹסָף מִדּוּעַ אִשָּׁה אֵינָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת בְּכֶסֶף: רָבָא אָמַר, אָמַר קְרָא (דברים כד א) 'וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ', וְממעטים שֶׁרַק בִּכְתִיבָה – בְּגֵט מִתְגָּרֶשֶׁת, וְאֵינָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת בְּכֶסֶף. שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא: וְאֵימָא – נִדְרוֹשׁ שֶׁבִּכְתִיבָה מִתְגָּרֶשֶׁת וְאֵינָהּ מִתְקַדֶּשֶׁת בִּכְתִיבָה – בְּשָׁטָר. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: הָא כְּתִיב – כְּתוּב בְּפָסוּק 'וְיָצְאָה וְהָיְתָה', מַקִּישׁ הוֹיֶה לִיצִיאָה וְכוּ', וּמִכָּאן לוֹמְדִים קִידּוּשֵׁי שְׁטָר.

לְדִבְרֵי רַבָּא הֵיקֵשׁ הוֹיֶה לִיצִיאָה מְרֻבֶּה קִידּוּשֵׁי שְׁטָר, וּכְתִיב לָהּ' מִמַּעַט גֵּרוּשֵׁי כֶּסֶף, וְשׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא: וּמָה רָאִיתָ לְרַבּוֹת מֵהֵיקֵשׁ קִידּוּשֵׁי שְׁטָר וּלְמַעֵט מֵהַפְּסוּק גֵּרוּשֵׁי כֶּסֶף, הֵלֹא אֶפְשָׁר לְרַבּוֹת מֵהֵיקֵשׁ גֵּרוּשֵׁי כֶּסֶף וּלְמַעֵט מֵהַפְּסוּק קִידּוּשֵׁי שְׁטָר. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: מִסְּתַבְּרָא שֶׁכְּאֲשֶׁר הַפְּסוּק קָאֵי – עוֹסֵק בְּגֵרוּשִׁין הוּא מְמַעֵט גֵּרוּשִׁין בְּכֶסֶף. וְכִי נֹאמַר שֶׁהַפְּסוּק קָאֵי – עוֹסֵק בְּגֵרוּשִׁין וּמְמַעֵט קִידּוּשִׁין בְּשָׁטָר. וְממילא כֵּיוָן שֶׁהַפְּסוּק הָעוֹסֵק בְּגֵרוּשִׁין מְמַעֵט גֵּרוּשֵׁי כֶּסֶף, הֵהֵיקֵשׁ בָּא לְרַבּוֹת קִידּוּשֵׁי שְׁטָר.

הַגְּמָרָא מְבִיאָה מֵיעוּט נוֹסָף לְגֵרוּשֵׁי כֶּסֶף. שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא: וּלְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי דְּאָפֵיק לֵיהּ לְהַאי קְרָא לְדָרְשָׁא אַחֲרִינָא – שֶׁלּוֹמֵד מֵהַפְּסוּק וְכתב לה' בְּמַסֶּכֶת גִּיטִּין (כא:) דָּרְשָׁה אַחֶרֶת, דִּין זֶה שֶׁאֵינָהּ מִתְגָּרֶשֶׁת בְּכֶסֶף מְנָא לֵיהּ – מֵהֵיכָן הוּא לוֹמֵד אוֹתוֹ. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: אָמַר קְרָא בְּאוֹתוֹ פָּסוּק 'סֵפֶר כְּרִיתֻת', וּמַשְׁמַע שֶׁרַק סֵפֶר – גֵּט פּוֹרְתָה מִבַּעְלָהּ, וְאֵין דָּבָר אַחֵר פּוֹרְתָה, וְלִמְעֵט גֵּרוּשֵׁי כֶּסֶף.

שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא: וְרַבָּנָן הַמְּמַעֲטִים גֵּרוּשֵׁי כֶּסֶף מִ'וכתב לה', הַאי 'כְּרִיתוּת' מַאי עָבְדֵי לֵיהּ – מַה הֵם דּוֹרְשִׁים מִ'סֵפֶר כְּרִיתוּת'. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: פָּסוּק זֶה מִיבָּעֵי לֵיהּ – נִצְרַךְ לָהֶם לְלַמֵּד שֶׁהגט צָרִיךְ לִהְיוֹת דָּבָר הַפּוֹרֵת בֵּינוֹ לְבֵינָהּ, וְאִם הִיא נִשְׁאֶרֶת אֲגוּדָה וּקְשׁוּרָה בְּבַעְלָהּ, אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת. כְּרַתַּנְיָא, הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ חֲרֵי זֶה גִּיטֵּךְ עַל מְנָת שֶׁלֹּא תִּשְׁתִּי יַיִן לְעוֹלָם, אוֹ עַל מְנָת שֶׁלֹּא תֵּלְכִי לְבֵית אָבִיךְ לְעוֹלָם, אֵין זֶה כְּרִיתוּת בֵּינוֹ לְבֵינָהּ, כִּי כָּל יְמֵיהּ עֲלֵיהּ לִשְׁמוֹר אֶת הַתְּנַאי. וְאִם אָמַר שֶׁעֲלֵיהָ לַעֲשׂוֹת כֵּן רַק כָּל שִׁשִּׁים יוֹם אַחַר הַגֵּרוּשִׁין וְתוֹ לֹא, חֲרֵי זֶה כְּרִיתוּת, וּמְגוֹרֶשֶׁת מִיָּד, כֵּיוָן שֶׁאֵינָהּ אֲגוּדָה בּוֹ לְעוֹלָם.

מְבָאֶרֶת הַגְּמָרָא: וְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, מִ'סֵפֶר כְּרִיתוּת' קָא נָפְקָא לֵיהּ – הוּא לוֹמֵד שֶׁהגט צָרִיךְ לִהְיוֹת דָּבָר הַכּוֹרֵת בֵּינוֹ לְבֵינָהּ, שֶׁהִיא דִּי לִכְתּוֹב 'סֵפֶר כְּרִת', וְנֹאמַר 'סֵפֶר כְּרִיתוּת' לְדָרוֹשׁ שֶׁהגט צָרִיךְ לִכְרוֹת בֵּינֵיהֶן. וְרַבָּנָן הַלּוֹמְדִים מִ'כְּרִיתוּת' רַק שֶׁצָּרִיךְ שֶׁהגט יִכָּרוֹת בֵּינֵיהֶן, הַדִּיּוּק שֶׁל 'כְּרַת' 'כְּרִיתוּת' לֹא מַשְׁמַע לְהוּ. הַגְּמָרָא חוֹזֶרֶת לְעִסּוֹק בְּקִנְיְנֵי קִידּוּשִׁין, וְדִנָּה מְדוּעַ אֵין לְלַמֵּד קִנְיַן אֶחָד מֵהַקִּנְיָנִים הָאֲחֵרִים: חָדָא מִתַּרְתֵּי לֹא אָתְיָא – קִנְיַן אֶחָד מִקִּנְיַן אַחֵר אִי אֶפְשָׁר לְלַמֵּד, וְכַמְּבוֹאָר לְעֵיל, שֶׁאִין לוֹמַר שֶׁאִם כֶּסֶף קוֹנֶה גַּם שְׁטָר יִקְנֶה וּכְדוֹמֶה, אוּלָם שׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא: תֵּיתֵי חָדָא מִתַּרְתֵּי – נִלְמַד קִנְיַן אֶחָד מִשְּׁנֵי הַקִּנְיָנִים הָאֲחֵרִים, וְנֹאמַר שֶׁכֵּן אֲנַחְנוּ שְׁקוּלִים בְּמִקּוֹמוֹת אַחֲרִים וְקוֹנִים כָּאן בְּאִשָּׁה, אַף אֲנִי אָבִיא אֶת הַשְּׁלִישִׁי שֶׁקּוֹנֶה בְּמִקּוֹמוֹת אֲחֵרִים וְקוֹנֶה כָּאן, וּמִדּוּעַ נִצְרָכִים שְׁלוֹשָׁה לִימּוּדִים לִשְׁלוֹשֶׁת הַקִּנְיָנִים. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: הֵי תֵּיתֵי – אֵיזֶה קִנְיָן נִלְמַד מִשְּׁנֵי קִנְיָנִים אֲחֵרִים, אִם נֹאמַר שֶׁלֹּא לִיכְתּוֹב רַחֲמָנָא בְּשָׁטָר, וְתֵיתֵי מַהֲנָךְ – וְנִלְמַד שְׁטַר מִכֶּסֶף וּמִבִּיאָה, יֵשׁ לִפְרוֹךְ, מָה לְּהָנָךְ, כֶּסֶף וּבִיאָה קוֹנִים בְּכָל מָקוֹם, אֲבָל שְׁטַר מִכֶּסֶף וּמִבִּיאָה, יֵשׁ סְבָרָא שֶׁאִשָּׁה קוֹנָה בְּשָׁטָר וְלֹא בְּכֶסֶף וּבִיאָה, שֶׁכֵּן הֲנָאָתָן מְרוּבָּה לְאִשָּׁה וְיֵשׁ סְבָרָא שֶׁאִשָּׁה נִקְנֵית בְּהֶם, אֲבָל שְׁטַר אֵין לְאִשָּׁה שׁוּם הֲנָאָה מִמֶּנּוּ. וְאִם נֹאמַר שֶׁלֹּא נִיכְתּוֹב רַחֲמָנָא בִּבְיאָה, וְתֵיתֵי מֵהָנָךְ – וְנִלְמַד בִּיאָה מִכֶּסֶף וּמִשְׁטָר, יֵשׁ לִפְרוֹךְ, מָה לְּהָנָךְ, כֶּסֶף וְשְׁטָר, שֶׁכֵּן קְנָנָן מְרוּבֶּה – שְׁקוּנִים בְּהֶם דְּבָרִים רַבִּים, כְּגוֹן קַרְקָעוֹת וְעֲבָדִים, וְיֵשׁ סְבָרָא שֶׁאַף אִשָּׁה נִקְנֵית בְּהֶם, אֲבָל בְּבִיאָה לֹא קוֹנִים שׁוּם דָּבָר. וְאִם נֹאמַר שֶׁלֹּא נִיכְתּוֹב רַחֲמָנָא בְּכֶסֶף, וְתֵיתֵי מֵהָנָךְ – וְנִלְמַד קִידּוּשֵׁי כֶּסֶף מִשְּׁטָר וּמִבִּיאָה, יֵשׁ לִפְרוֹךְ, מָה לְּהָנָךְ, שְׁטָר וּבִיאָה, שֶׁכֵּן יָשְׁנָן בְּעֵל כָּרְחָהּ שֶׁל הָאִשָּׁה, שֶׁאִפְשָׁר לְגָרְשָׁהּ בְּעַל כָּרְחָהּ וְכֵן בִּיאָה קוֹנָה בִּיבָמָה בְּעַל כָּרְחָהּ, וְיֵשׁ סְבָרָא שֶׁאִשָּׁה נִקְנֵית בָּהֶם, אֲבָל כֶּסֶף לֹא מְצִינוּ שֶׁקּוֹנִים בּוֹ בְּעַל כָּרְחָהּ. וְכִי תֵּימָא – וְאַף אִם תֹּאמַר שֶׁכֶּסֶף נַמִּי קוֹנֶה בְּעַל כָּרְחָהּ, בְּאָמָה הָעִבְרִיָּה שֶׁאֲבִיהָ מוֹכְרָהּ שֶׁלֹּא מִדַּעְתָּהּ, מִכֹּל מָקוֹם בְּאֵישׁוּת מִיכָּא לֹא אַשְׁכְּחָן – בְּאֵישׁוּת לֹא מָצִינוּ קִנְיַן כֶּסֶף בְּעֵל כּוֹרְחוֹ שֶׁל הַנִּקְנֶה, וְרַק בְּאָמָה עִבְרִיָּה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן שְׁטָר וּבִיאָה, שְׁמוּעִילִים בְּעֵל כָּרְחָהּ לְגַבֵּי אֵישׁוּת:

חוֹפָה הִיא מַעֲשֶׂה הָעוֹשֶׂה אֶת הָאִשָּׁה לִנְשׁוּאָה, לְאַחַר שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה בְּאֶחָד הַקִּנְיָנִים שֶׁנִּמְנוּ בַּמִּשְׁנָה. וְהַגְּמָרָא דָּנָה הָאִם חוֹפָה מוֹעִילָה גַּם אִם לֹא נִתְקַדְּשָׁה קוֹדֶם לָכֵן: אָמַר רַב הוּנָא, חוּפָּה קוֹנָה בְּאִשָּׁה, מְקַל וָחוֹמֶר, וּמָה קִנְיַן כֶּסֶף שֶׁאֵינוֹ מַאֲכִיל בִּתְרוּמָה – שֶׁאִשָּׁה שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה לְכֹהֵן נַעֲשֵׂית אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כב יא) 'וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיַן כַּסְפּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיֹלִיד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְּלַחְמוֹ', וְהָאי – הָאִשָּׁה שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה, קִנְיַן כַּסְפּוֹ של הבעל הוּא, וּמָה מַעֲשֶׂה אֲמָרוּ חֲכָמִים שֶׁאֵינָהּ אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה, גְּוֵירָה שָׁמָא כְּשֶׁהִיא עֲדַיִין בְּבֵית אָבִיהָ, יִמְזוֹנוּ לָהּ כּוּם של תְּרוּמָה בְּבֵית אֲבִיהָ וְתַשְׁקֶנּוּ לְאֲחֶרֶת וְלַאֲחוֹתָהּ הָאֲסוּרִים בִּתְרוּמָה. מִתְרֶצֶת הַגְּמָרָא: אֶלָּא פְּרִיךְ הָכִי – כָּךְ יֵשׁ לִלְמוֹד חוּפָּה מִכֶּסֶף בְּקל וְחוֹמֶר, וּמָה כֶּסֶף שֶׁאֵינוֹ קוֹנֶה בְּעַל כָּרְחָהּ, בְּהֶם לְעַשּׂוֹתָהּ נְשׂוּאָה וּלְהוֹצִיאָהּ מֵרְשׁוּת אֲבִיהָ לְמַעֲשֶׂה יְדֵיהָ וּלִירוּשָׁתָהּ, וְקוֹנֶה בָּהּ לַעֲשׂוֹתָהּ מְקוּדֶשֶׁת,

---

המשך מהעמוד הקודם

נוסף על גודל הענין מצד עצמו, צריכות להביא הוספה בעניני תורה ומצות, ומתאים לדבר משנה - המעשה הוא העיקר.

ופשוט שאין כוונתי לדרשה בעלמא, כי אם שבתור תושב המקום יעשה התלוי בו בכיון האמור. ובזה להשפיע על אחרים שגם הם ישתדלו להשפיע על אחרים, טופח על מנת להטפיח, והרי הובטחנו הבא לטהר מסייעין אותו.

המשך בעמוד רא

חוּפָּה שֶׁגּוֹמֶרֶת לעשותה נשואה, אֵינוֹ דִּין שֶׁתְּקָנָה ותעשה אותה מקודשת. הגמרא פורכת את הקל וחומר ולומדת בבנין אב: מַה לְּכֶסֶף שֶׁכֵּן פּוֹדִין בּוֹ הֶקְדֵּשׁוֹת וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, ואין ללמוד ממנו חופה שלא פודים בה הקדש ומעשר שני. דוחה הגמרא, בִּיאָה תּוֹכִיחַ, שאין פודים בה הקדש ומעשר שני וקונה באשה, ויש ללמוד ממנה שחופה קונה. ועדיין יש לפרוך, מַה לְּבִיאָה שֶׁכֵּן קוֹנָה בִּיבָמָה, ואין ללמוד ממנה חופה שאינה קונה ביבמה, ויש להשיב, כֶּסֶף יוֹכִיחַ, שאינו קונה ביבמה ואשה מתקדשת בו. וְחָזַר הַדִּין שֹׁלֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה וְלֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה – אין מעלת הכסף כמעלת הביאה ואין מעלת הביאה כמעלת הכסף, ומוכח שלא המעלה שיש בכל אחד מהם גורמת שאשה תתקדש בו, אלא הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁשְּׁנֵיהֶם קוֹנִין בָּעֲלָמָא – במקומות אחרים, וְלכן קוֹנִין כָּאן – באשה, אַף אֲנִי אֶבְיא חוּפָּה שֶׁקּוֹנָה בָּעֲלָמָא – בנישואין, וְנלמד שקוֹנָה גם כָּאן לעשותה מקודשת.

הגמרא פורכת לימוד זה, ולומדת בבנין אב אחר: מַה לְצַד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן – בכסף וביאה, שֶׁכֵּן הָנָאָתָן מְרוּבָּה לאשה, ואין ללמוד מהם חופה שאין בה הנאה לאשה. דוחה הגמרא, שְׁטָר יוֹכִיחַ, שאין בו הנאה ואשה מתקדשת בו, ונלמד משטר לחופה. ועדיין יש לפרוך, מַה לִּשְׁטָר [גט] שֶׁכֵּן מוֹצִיא – מגרש בְּבַת יִשְׂרָאֵל, ואין ללמוד ממנו חופה. ויש להשיב, כֶּסֶף יוֹכִיחַ שאינם מועילים בגירושין ומועילים בקידושין, ואפשר ללמוד מהם לחופה. וְחָזַר הַדִּין שֹׁלֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה וְלֹא רְאִי זֶה כִּרְאִי זֶה – אין כסף ושטר וביאה דומים זה לזה, שבכל אחד יש מעלה שאין בחבירו, ומוכח שלא המעלה שיש בכל אחד מהם גורמת שאשה תתקדש בהם, אלא הַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן שֶׁשְּׁלשתם קוֹנִין בָּעֲלָמָא – במקומות אחרים, וְלכן קוֹנִין כָּאן – באשה, אַף אֲנִי אֶבְיא חוּפָּה שֶׁקּוֹנָה בָּעֲלָמָא – בנישואין, וְנלמד שקוֹנָה גם כָּאן לעשותה מקודשת.

הגמרא פורכת לימוד זה: מַה לְּהַצַּד הַשָּׁוֶה שֶׁבָּהֶן – בכסף ושטר וביאה, שֶׁכֵּן יָשְׁנָן בָּעוֹל בָּרְחָה, כסף באמה העבריה, שטר בגירושין, וביאה ביבמה, ואין ללמוד מהם חופה שאינה מועילה בעל כרחה. מבארת הגמרא: וְרַב הוּנָא ישיב לפירכא זו, כֶּסֶף מִיבָּא יְשִׁיב לְפִירְכָא זוֹ, אַשָּׁכְּחָן שמועיל בָּעוֹל בָּרְחָה, ואף על פי כן קונה באשה, ומוכח שמעלה זו אינה הגורמת שיקנו באשה, ואפשר לרבות חופה אף שאינה מועילה בעל כרחה.

רבא חולק על רב הונא: אָמַר רָבָא, שָׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בְּדָבָר לדחות את דברי רב הונא. חָדָא, דְּ׳האשה נקנית בשָׁלֹשׁ דרכים׳ תָּנַן במשנה, וְ׳בארְבַּע דרכים׳ לֹא תָּנַן. וְעוֹד, כְּלוּם מה שמצאנו שחוּפָּה גּוֹמֶרֶת אין זה אֶלָּא עַל יְדֵי קִידּוּשִׁין שקדמו לה, וְכִי נַמְרִינָן – וכי אפשר ללמוד חוּפָּה שֶׁלֹּא עַל יְדֵי קִידּוּשִׁין מֵחוּפָּה שֶׁעַל יְדֵי קִידּוּשִׁין, ואיך אמרת ׳חופה שגומרת אינו דין שתקנה׳.

אביי משיב על דברי רבא: אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי, הָא דְּקָאָמְרַתְּ – מה שאמרת ש׳בשָׁלֹשׁ דרכים׳ תָּנַן, וְ׳בארְבַּע דרכים׳ לֹא תָּנַן, יש ליישב שהתָּנָא מִילְּתָא דְּכְתִיבָא בְּהֶדְיָא – קנין המפורש בתורה לָקָּנֵי, מִילְּתָא דְּלֹא כְּתִיבָא בְּהֶדְיָא – וקנין שאינו מפורש בתורה לֹא לָקָּנֵי. וּדְקָאָמַרְתְּ, ׳כְּלוּם חוּפָּה גּוֹמֶרֶת אֶלָּא עַל יְדֵי קִידּוּשִׁין׳ ואין ללמוד חופה שלא קדמו לה קידושין, יש ליישב שרַב הוּנָא נָמֵי הָכִי קָאָמַר, וּמַה בֶּסֶף שֶׁאֵינוֹ גּוֹמֵר נישואין אַחַר קידושי כֶּסֶף, וקוֹנֶה בקידושין, חוּפָּה שֶׁגּוֹמֶרֶת נישואין אַחַר קידושי כֶּסֶף, וכי אֵינוֹ דִּין שֶׁתְּקָנֶה. הגמרא מביאה ברייתא שדנה מי נותן את הכסף ומי אומר את לשון הקידושין: תָּנוּ רַבָּנָן, בִּיצַד בְּכֶסֶף, נָתַן לָהּ בְּכֶסֶף אוֹ שָׁוֶה כֶּסֶף, וְאָמַר לָהּ ׳הֲרֵי אַתְּ מְקוּדֶּשֶׁת לִי׳, ׳הֲרֵי אַתְּ מְאוֹרָסֶת לִי׳, ׳הֲרֵי אַתְּ

לְאֵינְתּוּ [־ לאשה], חֲרֵי זוּ מְקוּדֶּשֶׁת. אֲבָל הֵיא שָׁנְתָנָה לו כסף, וְאָמְרָה הֵיא ׳הֲרֵינִי מְקוּדֶּשֶׁת לְךָ׳, ׳הֲרֵינִי מְאוֹרָסֶת לְךָ׳, ׳הֲרֵינִי לְךָ לְאֵינְתּוּ׳, אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. הגמרא מקשה סתירה בדברי הברייתא: מַתְקִיף לָהּ רַב פָּפָּא, מהרישא יש לדייק, מַעֲמָא שמקודשת מפני דְּנָתַן הוּא וְאָמַר הוּא, הָא – אבל אם נָתַן הוּא וְאָמְרָה הֵיא, אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת, אֵימָא סֵיפָא, אֲבָל הֵיא שָׁנְתָנָה לוֹ וְאָמְרָה הֵיא, לֹא חֲווּ קִידּוּשִׁין, ויש לדייק, מַעֲמָא שאינה מקודשת מפני דְּנָתְנָה הֵיא וְאָמְרָה הֵיא, הָא – אבל אם נָתַן הוּא וְאָמְרָה הֵיא, חֲווּ קִידּוּשִׁין, ונמצא שהרישא והסיפא סותרות בדין ׳נתן הוא ואמרה היא׳.

מתרצת הגמרא: הַרִישָׁא היא בְּדַוְקָא, וכך היא ההלכה, וְהַסֵּיפָא כְּדֵי נַסְבָּהּ – נבתבה לשוא ואין לדייק ממנה, ולא היתה צריכה הברייתא לומר שאינה מקודשת באופן שנתנה היא ואמרה היא, כיון שגם אם נתן הוא אינה מקודשת.

הגמרא מקשה על תירוץ זה: וְכי תָּנֵי לחינם בְּסֵיפָא מִילְּתָא דְּפָתְרָא לָהּ לְרֵישָׁא – דין הסותר את הרישא, וכשמשמע דין שאינו נכון לא אומרים ׳כדי נסבה׳ שהדבר נכתב לחינם.

הגמרא מתרצת באופן שונה את הסתירה: אֶלָּא הָכִי קָאָמַר – כך יש לפרש את הברייתא, שברישא מבואר שנָתַן הוּא וְאָמַר הוּא, פָּשִׁיטָא דְּחָווּ קִידּוּשִׁין, ובסיפא מבואר שנָתַן הוּא וְאָמְרָה הֵיא, נַעֲשָׂה כְּמִי שֶׁנָּתְנָה הֵיא וְאָמְרָה הֵיא, וְלֹא חֲווּ קִידּוּשִׁין. הגמרא מתרצת באופן נוסף את הסתירה: וְאִי בָּעֵית אֵימָא, ברישא מבואר שנָתַן הוּא וְאָמַר הוּא, מְקוּדֶּשֶׁת, ובסיפא מבואר שנָתְנָה הֵיא וְאָמְרָה הֵיא, אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. אבל אם נָתַן הוּא וְאָמְרָה הֵיא, סֵפֵיקָא הֵיא, האם כיון שהוא נתן כסף זה כאמור בתורה (דברים כד א) ׳כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה׳, או שכיון שהיא אמרה הריני מקודשת לך זה בבחינת ׳תלקח אשה לאיש׳, שנתמעט מ׳כי יקח איש׳ ולא ׳כי תלקח אשה לאיש׳, וְחַיְישִׁינַן מִדְּרַבָּנָן, ואם בא אחר וקדשה, צריכה גט מהראשון ומהשני.

הגמרא מוסיפה לבאר דיני אמירה בקידושין: אָמַר שְׁמוּאֵל, בְּקִידּוּשִׁין אם נָתַן לָהּ בְּכֶסֶף וְשָׁוֶה כֶּסֶף וְאָמַר לָהּ ׳הֲרֵי אַתְּ מְקוּדֶּשֶׁת׳, ׳הֲרֵי אַתְּ מְאוֹרָסֶת׳, ׳הֲרֵי אַתְּ׳ (לֹי) לְאֵינְתּוּ, חֲרֵי זוּ מְקוּדֶּשֶׁת. אבל אם אמר לה ׳הֲרֵינִי אִישֵׁךְ׳, ׳הֲרֵינִי בַּעְלֵךְ׳, ׳הֲרֵינִי אֲרוּסָתְךְ׳, אֵין כָּאן בֵּית מֵיחוּשׁ של קידושין. וְכֵן בְּגֵירוּשִׁין, אם נָתַן לָהּ גט וְאָמַר לָהּ ׳הֲרֵי אַתְּ מְשׁוּלַּחַת׳, ׳הֲרֵי אַתְּ מְגוֹרֶשֶׁת׳, ׳הֲרֵי אַתְּ מוּתֶּרֶת לְכָל אָדָם׳, חֲרֵי זוּ מְגוֹרֶשֶׁת. אבל אם אמר לה ׳אֵינִי אִישֵׁךְ׳, ׳אֵינִי בַּעְלֵךְ׳, ׳אֵינִי אֲרוּסֵךְ׳, אֵין כָּאן בֵּית מֵיחוּשׁ של גירושין.

הגמרא דנה בדברי שמואל: אָמַר לֵיהּ רַב פָּפָּא לְאַבַּיֵי, לְמֵימְרָא דְּסָבַר שְׁמוּאֵל שִׁדָּרִים שָׁאֵין מוֹכִיחוֹת הַוָּיִין יָדַיִם – שאם אמר לה ׳יד׳ בלבד, דהיינו לשון שאינה גמורה ומושלמת, והיד אינה מוכיחה שכוונתו לקדשה לעצמו, שהרי אמר לה רק ׳הרי את מקודשת׳ ולא הוסיף ׳לי׳, מקודשת, וְהָתְנַן (נזיר ב.), הָאוֹמֵר ׳אָהֵא׳ [־ אהיה] חֲרֵי זֶה נָזִיר, וְהַוֵּינַן בָּהּ – והקשו (שם ב:), וְדִילְמָא ׳אָהֵא בְּתַעֲנִית׳ קָאָמַר, ולא התכוין לנזירות, וְאָמַר שְׁמוּאֵל, וְהוּא שֶׁהָיָה נָזִיר עוֹבֵר לְפָנָיו, ומוכח שהתכוין להיות כמותו. ויש לדייק, מַעֲמָא שהנזירות חלה משום דְּנָזִיר עוֹבֵר לְפָנָיו, הָא לָאו הָכִי – אבל אם אין נזיר עובר לפניו לֹא חלה הנזירות, מפני שידים שאינן מוכיחות אינן ידים, ולהיפך ממה שמבואר מדברי שמואל כאן. משיבה הגמרא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן דְּאָמַר ׳הרי את מקודשת לִי׳, ואין זה יד אלא לשון מושלמת.

שואלת הגמרא: אִי הָכִי, מַאי קָא מַשְׁמַע לָן – מה משמיענו שמואל שמקודשת, הלא אין בזה שום חידוש. משיבה הגמרא: הָנֵי

המשך מעמוד קצח

בעת רצון יזכירו את כל אלה שכותב אודותם על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, והוא בכלל, מתאים לתוכן כתבו.

לשאלתו האם להשתדל בדבר בוא בן אחיו שי׳ ומשפחתו לאה״ק ת״ו, מובן שנכון הדבר, אלא שלכל לראש צריך לברר האם מסכימים הם לזה. שהרי הכוונה לעשי׳ בהנ״ל באופן לעגאלי וצריך

המשך בעמוד הבא